

■ Rozhovor se

Zdeňkem Machem, ředitelem Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského

Slavíte 50 let agrochemického zkoušení půd a 40 let dlouhodobých výživářských pokusů ÚKZÚZ. Co považujete za milníky v této historii?

V oblasti agrochemického zkoušení půd byl od roku 1961 usnesením vlády započat komplexní průzkum půd, který zahrnoval dvě oblasti zkoušení, a to půdoznalecký průzkum plánovaný na deset let a soustavné agrochemické zkoušení půd prováděné v pětiletých cyklech. Do roku 1980 byly dodržovány pětileté cykly zkoušení, ale vlivem zvyšující se intenzity hnojení byl tento cyklus zkrácen na tři roky. V současné době je délka odběrového cyklu šest let. Roku 1986 byla škála základních stanovení rozšířena o vybrané mikroelementy a vlivem rizika kontaminace půd nežádoucími látkami započat průzkum na obsah těžkých kovů (kadmia, chrómu, olova, rtuti, zinku, mědi, niklu), což vedlo k založení ústavem spravovaného Registru kontaminovaných ploch.

Dlouhodobé polní pokusy mají svoji historii datovanou od roku 1964 zakládáním prvních polních pokusů se stupňovanými dávkami fosforu a draslíku ve vybraných zemědělských podnicích. Vzhledem k neefektivnosti způsobu vedení pokusů byly od roku 1967 polní pokusy zakládány v odrůdových zkušebních ústavu, které zajišťovaly záruku stabilního prostředí s vyrovnanými půdními podmínkami a technikou potřebnou pro přesné maloparcelní pokusy. V současné době existují výživářské báze v 13 odrůdových zkušebních ÚKZÚZ.

Jak vidíte situaci v oblasti kvality půd v České republice?

Z hlediska zásobenosti půd živinami pozorujeme pokles ze-

jména u přístupného fosforu, což je dáno omezeným hnojením touto živinou. Dochází tak k čerpání z půdní zásoby, což je jev, který by neměl trvat příliš dlouho, neboť by tato zásoba mohla klesnout pod únosnou mez a začaly by se snižovat výnosy. Stejně klesá pH půd, což je následek omezení vápnění. Dalším problémem jsou fyzikálně-chemické vlastnosti půd, kde především z důvodu nedostatečného organického hnojení klesá schopnost půd vázat a držet živiny a vodu a rovněž odbourávat kontaminanty.

Co je podle vás třeba udělat pro to, aby se kvalita půdy zlepšila?

Péče o půdu je dlouhodobá záležitost. Udržení půdní úrodnosti musí být strategickým zájmem státu. Je třeba začít řešit problém nedostatku statkových hnojiv a hledat náhradu, například v podobě kompostu. Rovněž zhoršující se osevnické postupy, ze kterých rychle mizí jeteloviny a další zlepšující plodiny, mohou dále prohloubit špatnou situaci. Přitom současné problémy s erozí jsou často spíše následkem zhoršujícího se fyzikálního stavu půdy a je tedy třeba se zaměřit právě na tyto příčiny.

Kde vidíte ještě rezervy v oblasti zkušebnictví?

Zkušebnictví je stejně jako další oblasti našich aktivit pod tlakem rozpočtových úspor. Naší snahou bude zachovat systém tak, aby neztratil hodnotu a vypovídací schopnosti, neboť jsme přesvědčeni o tom, že zemědělství tyto činnosti strategicky potřebuje.

Na co by se mělo zkušebnictví v ČR podle vás do budoucna hlavně zaměřit?

Jedním z našich cílů je zlepšit využití dat získávaných z našich dlouhodobých pokusů. Také se zaměříme na hodnocení těch parametrů kvality půdy, které významně nabývají na důležitosti, například obsah organické hmoty nebo vývoj utuženosti půd ve vztahu k různým pěstebním postupům. Rovněž se budeme snažit nacházet odpovědi na otázky související s hledáním méně tradičních zdrojů živin a organické hmoty.

Zuzana Fialová